

Издава Недјељом.

Цијена:
За ПРВУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четире године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
годину 10 франка, на чет-
врт годину 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплате плаће се у
слиједилих писмама до
средњоадминистративне-Гл.
Црногораца на Цетиње, а
може се и картон упу-
тицом на пошту у Београд.
Доплата плаћа се у динар-
ству. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За огласе више
и на дуже вријеме часе.

Нарочити изасланик Његовога Величанства Краља Милана I, г. проф. Кујуицић, који је изаслан да лично преда Његовоме Височанству Књазу писмена о проглашењу Књаза Милана за Краља и Књажевине Србије за Краљевину, стигао је на Цетиње у сриједу по подне, а у четвртак прије подне изашао је чист да буде пријеман уз уобичајене почасте од Његовог Височанства Књаза, и том приликом, предајући Његовом Височанству Књазу дотична писма од Његовог Величанства Краља Милана I, г. проф. Кујуицић изјавио је ове ријечи:

„Господару!

Драгоценна ми је част, да Вашем Височанству уручим писмена мога високог Владара, која кажу да стара краљевска Жлџа обавља овет своја знаменита врата, да је по одлуци српског народног Представништва у Србији обновљена Краљевина и Краљ Милан I. примио достојанство Краља, са потпуном свијешћу о дужностима које Краљ Србије има за срећу и величину народа Својега.

Још ми је силнија радост, што милу ову вијест могу донијети Вашем Височанству, свијетлом Представнику оне Зете, која је била од давнијех давнина колијевка српске независности и која је и у најдирљивим часовима овет прихватила у своју тврду храбрину амбасет слобода српске.

А највећа ми је срећа, Господару, да будем вјеран тумач оне братске љубави, коју спрема Вашег Височанства дубоко осјећа и отворено гаји Владара братске Вам земље; да будем вјеран тумач срдачних жеља Његовијех и за срећу Њенога Височанства Госпође Књагиње и свијетле Књажевоке породице; да будем вјеран тумач оног ријетког али неугасног духа, духа слоге за напредак једног те истог нам народа!“

На тај поздрав одговорио је Његово Височанство Књаз овим ријечма:
„Господино!“

На прву вијест о радосном догађају у Србији, проглашењу Србије за Краљевину и њезинога високог Владара за Краља, ја сам похитао одмах, да Србији и Његовом Величанству Краљу Милану I. поздравим тај сретни догађај и топло му изјавим моја братска осјећања.

Примајући писма, која ми уручујете, ја сам, као вагда, обузет великим чувствима, и ја радосно прихватам и ову прилику, да преко Вас, Господине, коме је часна ова масија у дну пала и којег сам ја одавно лично познавао и цијенио, поновим та осјећања и увјерења о мојим и Народа Црногорскога сталним и најбољим жељама за срећу и напредак Његовога Величанства Краља Милана I, Његовога Дома и Србије“.

ЦЕТИЊЕ, 24. Априла.

Топлота братскога осјећања, која бије на ријечи измијешанијех између Његовог Височанства нашега љубљеног Књаза и нарочитог изасланика Његовога Величанства Краља Милана I, приликом предаје писма о проглаше-

њу Краљевине Србије, свједочи поново о одношима лијепе братске љубави и пакље, који су вагда постојали и који и данас постоје између Владара Србије и Црне Горе и њиховога народа.

Казао смо у своје вријеме, да је вијест о проглашењу Краљевине Србије у Црној Гори свакога обрадова, што је са свијем природно, јер се срећи Србије сваки Црногорац радује исто као и срећи своје миле Црне Горе.

Што смо тада казали, то притвђујемо и данас, када имамо радост да видимо у својој средини изасланика Његовога Величанства Краља Милана I. изасланог да лично изручи милу поруку нашим узвишеном Владару.

Уз ту милу поруку изасланик Његовога Величанства Краља Милана I. вјерно нам тумачи ону братску љубав, коју спрема нашега Владара дубоко осјећа и отворено гаји Владара братске нам земље; и тумачи нам онај ријетки али неугасни дух, дух слоге за напредак једног те истог нам народа!

Никада се писмено посумњали, да постоји та братска љубав, јер она има свој јак корijen у истој крви једнога истовјетног народа и истовјетности свијех интереса његовијех.

Ни у то се никад посумњати не можемо, да се за напредак једног те истог нам народа хоће дух слоге, јер само сложна радња може нам дати снагу, да савадамо тешкоће које стоје на заједничком нам путу и да дођемо до циља који нам је заједнички.

Бог ће дати, да се навијек нађемо на том путу који нам указује искуство добијено у прошлости и у најповијешта данима, на путу који не познаје никаквих кобнијех раскресница и странпутица, по води правце к жељеном циљу.

Онда се никад не ће угасити ни онај дух слоге, који је доиста најјаче јемство за напредак нашега народа у Србији и у Црној Гори.

Оставка аустро-угарскога државног министра финансија г. Славнија нас се тиче само у односу на Босну и Херцеговину, и ми бисмо се задовољили с оним што смо у прошлом броју овога листа о том догађају рекли, да се нијесмо увјерили из сада приспјелијех листова аустро-угарских, да тај догађај има много виши значај и да може бити од замашнијех повљедица баш за саму Босну и Херцеговину.

Сви листови аустро-угарски, а нарочито они који стоје ближе министру Славнију (као што је н. пр. пештански „Лојд“ чији је главни уредник прасип пријатељ министра Славнија) признају велико значење одступа његова, велико не по личној него по начелној природи тога одступа.

Но кад ти листови зборе о уарцима који су побудили министра Славнија да поднесе оставку, онда се јако међу собом разликују.

По једнијема Славнија је одступио за то што се од некога времена осјећа болешљив. Од тога може бити да је нешто и истина, по нико не хоће да вјерује да је Славнија баш сада јаче осјетио слабост свога здравља и да га је само то нагнала да даде оставку.

Што особито живо у очи пада, то је то, да листови аустро-угарски и у-гарски баш у противном правцу тумаче одступ Славнијев. По листовима

аустро-угарским Славнија је за то одступио, што су га у делегацијама као врховну главу управе над Босном и Херцеговином жестоко нападали, што су њега зривили највише због рђаве управе у Босни и Херцеговини, што су му пребацивали да је баш он сам тим рђавом управом изазвао устанак у тим крајевима и на пошљетку што су му од траженога кредита одбили 2,033.000 флорина. Нарочито ово постоје узима се као израз неповијешта према њему, јер се сматра, да он иш. ући виши кредит искао је само онолико колико управ треба за учесну циљу, а кад му делегације дају мање од тога, онда је то знак да оне држе да Славнија иште више него што му треба, а то је отворена изјава неповијешта.

На против томе, листови угарски, нарочито пак пештански „Лојд“ изјављују да је Славнија само ради тога одступио, што се већ уморио борећи се за луду против елемената, који су у Босни и Херцеговини радили не само у натов његовијех убјеђењима него и његовијема наредбама. Листови угарски отворено излажу велику неслагодност и разједињеност, која влада у највишим управним круговима односно Босне и Херцеговине. Тако ови, међу осталијем, наводе, да је више пута бивало, да Славнија хоће једно, војни министар Билант друго, главар земаљске владе у Сарајеву Далеи треће, а поврх свијех овет изјесни највиши војнички кругови четврто.

Листови угарски наводе, како је Славнија имао мук борећи се против тих разних струја и уплива који се међу собом укрштају на косе све што би се добро могло угадити за Босну и Херцеговину. Не могући више одоле-ти тајем упливима Славнија је одступио, нарочито пак због тога, што је пријетно, да улив милитарски превлађује и превагу добија на највишем мјесту. Хоће се на име, да се влада у Босни и Херцеговини апсолутистично и да се тамо заведе система војничке границе, као што је кроз неко-лако вријекова постојала на југу монархије као гвоздени обруч од Велебита па до Оршаве. Маџари, не толико можда из начелних разлога колико што се сећају прошлијех времена, осудио су против устројења Босне и Херцеговине у војничку границу, јер се врло добро опомињу како је првашња војничка граница употребљавана нарочито од војничке партаје у Бечу против њихове слобода и уставности. Због тога они управо пријете, да ће радије и прије оставити и напустити сву Босну и Херцеговину и изићи из тих земаља по што ће допустити војничкој партаји бечкој, да сва од тих земаља гради војничку границу и тијем начином кује за себе згодна оруђе које би се у згодној прилици могло употребити против државне самосталности и уставности Угарске.

Ми престо наводимо ове изјаве с тога, да би се видјело шта се мисли на једној и на другој страни, а нијесмо у стању да кажемо која има право.

На цијелога пак може се доста којешта јасно разабрати. Прије свега јасно се види то, да су највиши кругови бечки јако незадовољни тијем, што су делегације одбиле влади преко два милиона од траженога кредита. Војни министар рекао је пред делегацијама, да он не може стојати добар не за то, да би влада и с пуна

23,733.000 флорина изишла из краја, а министар Славнија додао је к томе у угарској делегацији још тише, рекавши ово: одобрили су 23 или 21 милион, кредит ће се тај на сваки начин пре-корачити ако устреба.

Даље се јасно види и то, да је велика нека заштитост наступила међу мјеродавним круговима аустро-угарским и угарским. Нападају с угарске стране на заједничку владу проишлаголи су у делегацијама не само од олозицине странке, него баш од људи најугледнијих и који су дуго вријеме стојали на највишем мјесту и уживали највише повјерење владаоцево. Тако н. пр. зна се да је гроф Андраншија с највишим жестином нападао на владу због рђаве управе у Босни и Херцеговини, а то је, како листови аустро-угарски изјављују, самога цара врло немило дирнуло, тако да је одмах гроф Андраншија к себи на приватну аудијенцију звао, те послје те аудијенције гроф Андраншија није више учествовао у радњи делегација нит је био при заједничком гласању о кредиту.

Исто тако по државу и пријетњама милитарских листова може се судити да је наступила велика нека дивергенција у напорима мјеродавних кругова аустро-угарских и угарских односно даљих мјера које се имају предузети у Босни и Херцеговини.

Да се не мисли тинати у државноправни доложај тих земаља, или боље рећи: да се „за сад“ напустила мисао о анексији, то смо видјели не само из изјава владнијех, него чак и изјава онтијех листова, који су до сад били најревноснији апостоли анексије и који су вагда проповиједали јеванђеље: да за Босну и Херцеговину нема спасења, док се са свијем не споје с Аустро-Угарском. Мора бити, да је влада аустро-угарска у тајнијема сједницама делегација о овом питању дала објашњења, која су снажно дјелствовала на чланове делегација и која су их довела до убјеђења да не би било паметно „сада“ потезати на сриједу питање о анексији. Један лист хоће чак и то да зна шта се све сад држи у том „сада“, па вели да ће то „сада“ одмах престати чим падне Гадестон, чему се у Бечу изјесно вадју. Други овет један ванаустро-угарски лист прича, како је на питање једнога делегата: на кад ће управо доћи вријеме, да Аустро-Угарска може са свијем отворено предгласити анексију Босне и Херцеговине? гроф Катловија значајно одговорио: *кад куке један велики рит!*

Било како му драго, толико је изјесно, да „за сад“ не мисле у Аустро-угарској тинати у питање о анексији Босне и Херцеговине.

Кад се с те стране не може протумачити и објаснити заштитост која је наступила између кругова аустро-угарских и угарских, онда не остаје друго него да јој се тражи разлог у супротнијем изворима који вагда међу њима постоје у погледу управнијех мјера које се имају предузети у Босни и Херцеговини.

Доиста управа аустро-угарска налади се данас на превалној раскресници у Босни и Херцеговини. Устанак је, кажу, савадао. Сада ваља предузети нешто у тијем земаљама, што ће ваљати ако ни за што друго а ово баш да се устанци више не повизају. Дојакшња управа — то сви признају — није пала. Но која ће бити боља?

О томе свл себи главу разјављују и у томе вагда лекаће ова велика дивергенција која дјели мјеродавне кру-

гове аустрijske и угарске једне од другог. Аустријанци ваља хоће да завладе у Босни и Херцеговини војнички апсолутизам, а Маџари би хтјели ваља неку врсту грађанске управе.

Или неке да улазимо у оцјену оцјех назора. Наши погледи на ова питања, која се тичу Босне и Херцеговине, довољно су познати, а жели нам је и данас као и вагда само једна, а та је: да се тамо створи такво стање, које ће бити вољено саестраном напртку тамошњег народа.

Устанак пред делегацијама.

Познато су одбори делегација свршили своје послове и позивили извјештај, прешао је рад делегација у плеварне ејднице, о којима ћемо ми овдје довијети кратак извјештај.

Аустрijска делегација држала је своју сједницу 10. окт. м. Расправа о кредиту отпочео је први овај рјечник:

Др. Хајдбергер: данас је много друштво по што је било у оно доба, када се од нас тражило кредит од 8 милиона. Онда смо били у тјескоби, па се није много разбирало за разлоге; данас чини ми се као да нијесмо били у таквој тјескоби. Једино што није о овој мутној и жалосној ствари весело, то је храбро држање наше војске. Без тога све је друго тако недовољно и неуређено као што је и пријед било. И данас још постоји могућност, да ће нам свако ново прођеће, сваки нови мјесец довијети вијест о новом устанку и о новој нужди да толике жртве приводемо за борбу којом нема краја. Ја не ћу сади да се давијам и да питам није ли боље било, кад се већ хтјело ове земље заузети, да смо одмах у њих ушли као прави господари њених а не као туђи наредари. Ја то остави на страну. Али државноправни одношаји у овима земљама и данас су исто тако неуређени као што су били и пријед и ваља се бојати, да други ко не дође, и то баш у најнегодније за нас вријеме, па да ту ствар узме у руке и уреди је како је њему воља, те ће то и оуди у Босни-Херцеговини проћи и исто онако као што смо прешли у Штезвинг-Холштајну. Што се тиче управе у окупираним земљама, мени се чини да је ова нека као и под Турецком, јер не видимо да је поступком својим погодила, да крајности абјазки и противности примјери. Чегга смо се за вријеме окупације највише бојали, а то је: да ћемо због не велики диво наше војске морати одвојити и држати на југу монархије закован, то је па ступило у још вишој мјери данас, јер видимо да се мора не само то чинити, него се због особености прилика у Босни и Херцеговини мора мијењати цијело устројство наше војске. То је велико зло, прво због тога што се тим ремети и раставља црковни организам наше убојне снаге, а друго што ће се тим претупањем онет едни нови терети наметнути на државу. Ова данашња епизода као и све пријашње — а бојим се и будуће — показују нам све наше и наше, какве се големи и бескрајне жртве између нас држави за једну ствар која још није ни најмање уређена ни државноправно ни међународно. Кад би било изгледа да ће се државноправни одношаји Босне и Херцеговине утврдити и да ће се већ један пут престати са непрекидним издавањем, ја бих пристао да се влади о-

добри кредит. По под данашњим околностима је морам гласати против тога.

Др. Палајић најављује, како су криво протумачене његове ријечи о северо-вој регименту, које је изустео у прошлој сесји делегација. Он није хтјо рећи, да свеји дио војска не он ништа своју дужност, него је из обзира човјечности и правичности захтијевао, да се оном приликом поштеде војници оне регименте, која је пријед толико подијела. На то се и уасе обзир и се захвалује на том војској управи. Што се тиче кредита, онага одобрава, не ја повјерена или неповјерена, него као ваљевину о којој ће влада у своје вријеме, положије рачун. Он се нада да ће се влада у окупираним крајевима тако уредити, да нише не буде отуд повода жалбама. Дале пита министра финансије, држи ли она да је право, да се нова царинска тарифа узведе и у окупираним земљама које су тако сиромашне?

Др. Маг каже да ће одобрити кредит ако га же, што он, ма да влада збори само о неком хајдуковању, ипак још види прави рат у Босни и Херцеговини, премда му је јат што је већ до сад даге земље издато дајести милиона, и што се не зна кад ће бити крај том издавању ни кад ће се уредити тамошњи одношаји. Но он за то не криви данашњу владу него грофа Андришића. У Босни и Херцеговини само би онда било кад би се намијенио уговор берлински на таквом новом европском конгресу. На сваки начин жели говорник, да влада аустрijска поступи са државама на Балканском полуострву као добар пријатељ, а не као завидљив такмак.

Др. Пленер рече ово: Вара се сваки који мисли да је устанак већ савладан. Ево у заг шњим ровинама читамо да то устане војска, јер нам се јавља о новом устанку који је букнуо у Кривопањима. Од како је избио устанак букнуо, већ се четир до пет пута називало: „устанак“ а свагда се „повоше“ су „устанак“ а свагда се „повоше“ констатује, да су се појавиле јаче чете устаничке, те нашој храброј војсци онет предетоје дужи бојеви. Према томе не може збора бити о том да је устанак савладан, ма се како храбро борили наша војска. Управо ништа воше није учинено него што је наша војска већ диво устаника растјерала, који су се скрли у црногорској граници, да у агодну вријеме одлазе онет изау и дај заметну. На жалост, наша војна управа није се старала, да се на граници црногорској е наше страге постави кордон, како би се устаницима спрјечило пријелаз у сујеједну земљу. И тако стојимо данас већ пред трогрешном историјом једнога несавладаног устанка, који је у Далмацији букнуо и који је данас ту још мање савладан него у Херцеговини. Како данас ствари стоје и како је влада наумила да изведе војнички закон, то је оногана опасност, да ће се онет заметнути новж бојеви не само у Кривопањима него и на југозападу. С тога је обмана вјеровати, да ћемо ми е овјем кредитом Бог зна каке тешкоће савладати. За то не треба да сад наредити, него му отворено рећи, да не дозволимо ништа поистигли. За вријеме берлинскога конгреса владали су двије струје. Једни су се бојали окупације, и они су данас још више зловољни, јер их је нека неправда на црна слутња снавала. Други су онет држали, да је Аустрija савобна да узме овај задатак на себе — па и ја сам то исто држао — а сада се они исти од неколе свобилају видели како су ствари ишале и како иду. Цијела управа у зем-

ли застала је па не ради; нема никаквог одређеног правца ни у чему, и кад ја то кажем, морам и то отворено додати, да ме у томе не руководе никаква лична побудења против министра финансије.

Нагледа како да је влада одлучила да не зване никакве реформе ни у којем правцу. Од тога бодују сви одношаји у окупираним областима. Али влада не увида, да дојаконша управа нијела никаквога успјеха, сада на збора бити не може о каквом побољшању одношаја, о утврђењу наше власти на онјима странама. За то ми е немамо никаквога надња, никаквога изгледа, да ће тамо бити боље, и што видимо на голо, то нам само бољету бригу издати мора, а то је: ни једној страни непрекидно трајање устачка стачка са мукана наше војске, е највишејема тешкоћа за наше реформе и са неконом свијех земаља; е друге стране све више економски терети и непрекидно издато на издржавање толике војске. Ако из тога стане изржавање вријеме потраје, наше финансије не ће моћи издржати тихих терета.

Нека се нико не обмањује чегем, што смо ми прје кратком временом могли учинити зајам под повољнијем курсом; то је истина пријатан догађај, али нек се не заборава, да се нико није без свога грдила за годину дана задужио су више од 100 милиона, а са сигурним изгледом да ће до године опет голики дуг морати учинити. Према тијем жалоснијем приликама ја се управо чудити морам, кад видим да влада ни брже није и како све на лаку страну узима и не хоће да сврне са тога пута, а вас народ из гласа виче: „Е даје се већ више не може тако!“ Тако зборе политичари по занату, то се чује и из уста простог човјека из народа. Ми не можемо већ више издржати тако големи војску, док је тамо све горе.

На опште задовољство и опште признавање нове владе у Босни и Херцеговини није још ни мислити. Ствари су тамо још већма зашете не што су биле прије годину дана. Кад учимо те мучне прилике, пред којима стојимо и на очиглед којих свак би морао рећи да је апсолутно лужко да обрнемо па ма куд, онда нам је држање владе наше, која не ће никаке реформе тамо да заводи, управо непојмљиво. На ипак не остаје нам друго него да одобримо кредит, јер се нема куд. Но што бих ја управо као тужбу против владе подио, то је то, да она ни данас још не хоће да призна, да се дојаконша мучем, ни војнички ни финансијски, не смје даље ићи. То влада не ће да призна и за то ја видим да је пред нама црна будућност, много прна него што је представљају бројеви овога кредита те је пред нама.

Министар Славја одговорио је геријема говорницима. Рекао је најприје др. Хајдбергеру, да ако влади успракује њеки кредит без којегга не би могла саршавати послове које сматра за нужне, онда то није ништа друго него невољерење изречено влади. То нас боли — рече Славја — али пошерено се преда изиуца, да ми ствари на лаку страну узимамо и да их остављамо да иду како је Бог воља, против тога пребацивања морам се издати. То је пребацивање, благо да се изразим, неправично, а исто је тако неправично и оно што нам је г. Пленер прибацио, да смо премо евему г. Пленеру да не хоћемо реформе да заводемо, да не хоћемо још никако да увидимо, да не ваља ови пут којим идемо. Ми бисмо морали да

се упустимо у подробности, кад бисмо хтјели да одбијемо свако пребацивање. Но ми ћемо само толико рећи делегацији, да нијесмо руке прекрстили, и да нијесмо за вријеме устанка мирно гледали како ствари теку, него смо се реваљсно побринули да припремимо све што смо могли за потребно за савлађивање устанка. Кад нам се већ толико пребације да ништа не радимо и да досад наша нијесмо урадили, то бих ја молио госноду делегате да се потруде мало да министарства па да се из званичних аката уквјере о томе колико се радило и урадило. А ако нијесмо свагда имали усјећа који смо очекивали, кривица доиста није до нас. Кад г. Пленер наводи да он те избацио лично на мене него на управу на којој лежи проклетство а мени признаје добру вољу, онда ја тага излази да ми он одрече способност. Ја ћу ка то само у опште примјетити, да је управа уређена била на већ утврђеној са Турецком основи, т. ј. на оној погодби е вом, по којој су Босна и Херцеговина примљене у царински савез аустро-угарске монархије. То је основа, на којој је заједничка влада могла мало по мало уредити управу у тијем крајевима. Ако је у том који догрешка учинена, ако ова или она устанак није згодна била за тамошње прилике, ако је оне или ондје памјештен чиновник који није био погодан за њего мјесто или је у опште био неспособан, ја о томе нећу да се прешрем; могуће је да је тога било. Но ја мним, да ће се блажије оцјенити та управа, када се на ум узме, да су те земље врло мало познате биле у монархији, и да су их баш они, који су тамо послани били на управу, најмање познавали, да смо имали тамо да се боримо с тешкоћама које су оваје са свијем непознате. Еле сад имамо неку ствар од неколико година за собом, и ја држам да делегација данас право када каже, да влада ништа не ради. Да ставе данашње, иза тромјесечног устанка, није ништа боље, то и ја признајем, а да г. Пленер није толико отворен против нас, он из тога става не би ковао пребацивања против нас. Шта је хтјо г. Пленер да рече тијем, кад је казао: „Управа је застала“? Он чита ревносно новине, па је из њих могао и то прочитати, да су се Кривопањско е споро сви искрли. С чим ће ту да се упуцава, гдје искрли. Не чим ће ту да се упуцава, гдје пушка пуца а токови ричу?

Др. Пленер одговара: Ја нијесам ни на кога оторчен, него ме жалости оно стање, кад сам казао да је „управа застала“, нијесам тијем мислио да ваља управљати и онд гдје се пуца. То нијесам ни могао мислити, него сам хтјо рећи да од реформам нема ни гласа ни трага. Није у интересу парламентарне политике да се неком подмеће нешто што није ни рекао, само да би се ефекат учинио. Ствари су већ саме по себи довољно горке, те није пушно да их још и личним задјивањем загорчавам.

Иза тога шедовало је у аустрijској делегацији гласање о траженом кредиту, који је, као што је познато, већином гласова одобрен.

Пријеки суд у Херцеговини.

Од стране земљарске владе за Босну и Херцеговину, од г. наредба Далена, изиша је 31. Марта од г. наредба управљача врховном суду и епископа окружњем и епископским властима и судовима, којом се уводи у живот проглас пријекога суда за

да се ми бијемо, вако постима у главу! Сид ми рече да сам зловара, но ја видим бестра, ако не би млетачке помоћи, о-стадасмо рајом за до вијек.

Узе да говори један из народа: — И ја сам с оном, да ти је камена погодба е јачијем, пак баш зато мислим дају је боље придржити каквим објављеним дјелом; Млетачке задужити, а себа поштење отворити. Него нека вде Каљош дужду заточник, пак ако му да Бог да посијече ту талијанску аждају, нека тражи да се погодба абјела поштује, да нас дуждени жбири не потежу по млетачкијем улицама. Ако ли погине, а ми ћемо посвати другога и трећегга; дати нас не ће све тај Фурлан посијећи.

Сви пристају на ову, не Каљош скоци на поге и викину: — Ја несмјем додети, јер сам малешан, а дужде тражи хрну според Фурлана. А множиња на гласа: — Ако те госвјече послаћемо повишега; ти си Млечина вјешт, а други не би унио ни доћи до дуждени двора за мјесец. Ако погинеш оплакаћемо те диано, и свако од нас, кад дође у Метке, походиће твој гроб. Могао си абјела то сам тамо отрвати, да нам не метеш екушшину тијем беснелачина. — Рече Каљош: — Ви се посласте а ја абјела признам част и идем да се Фурланом обидем, пак ће бити што устане Бог. Него ми напредлаје путни узет, нека вде дужде да идем из главе цијела народа.

Напаса царини писмо како му секо изуште, пак га наредни прочита од његово ријечи: „Од нас суђа, војвода, сватело и цијеле банкарде у име народа врло кому-пната шатрјеске, честитога дужду и ско-

Листак „Гласа Црногорца“.

КАЉОШ МАЦЕДОНОВИЋ.

Прича шатрјеска из петнаестог вијека

од
† Стј. М. Љубинић.

(Свршетак)

Један од властеле, што није никад оком треву колико је Каљош причао, поче први:

— За времена предаје, ја сам се задуду борко и прилично на петнајех жила, да се прођемо тих ладмана, јер сам оди-ста знао да сам с њима погодба не помаже. Да не би Фурлана, што је ставио Млетке у којој рог, плати Каљош тридесет пача сто и пиће, али би задуду по Млечинама у-дана до ускра од немиле до недрага, да се ова фунара с њима рла. Онда сте говорили: свржића нас Турци. Но које ће нам јаде помоћи Млечани на сувом крају кад пречало Турци е встакла знеко Арба-није? Не ћаше ли бити боље да смо држали за једно уште е осталим Србима и бранили своју недовисност на жилку од мача? Видате ли Дубровчане како се му-дро одржаше, а бојаније нијесу чисто? Сид шевјешите Фурлана, као да оперете магар-ку реп, него што ћете боље пратети узду; до године онет ћете давати мрнарје и царин-у, а жадће ће вам признати као ону Каљо-шу, ја протвјева се? разваљће вам ку-

ћа при мору, и пушта Турке да вас агнече! Наш су староставик признали девет царева римелијех и цариградијех, од Дук-лаша до Костадина. Потврди га папа римски у онај Дује Маџар што нам повјече четринаест стотина глава за голијем свржеч. Потврдише га краљеви и цареве српски од Немањина до Бранковића. Да сте мене чу-ли и Млечки би га потврдио без предаје. Да вам они отворе пут слави и поштењу! Толико им га Бог дао дома! Него чујте бар-рем сад! дође агода да поправимо погрешку и да се тијех лажица опростимо. По-штајемо дужду заточника, нека најпрје прекинис уговор и предају; нека обећа да ћемо вагда и у свакому рату бити дружина против некрту, али да их за господаре не ћемо док неједан од нас теле. Само су прекинули погодбу кад Каљош на такве жуке мучише, дођа данас, дођа сутра да им харач плати. Ако посијекосмо Фурлана добро; не ли? замислијемо други пут да се једном оскубемо и да будемо кућа домаћина. Овако су извели како ја сад, они што оставаше на лавина за голијем врхом. Има и данас птеућа монака што би мрли да учувају поштетку и слободу и недовисност. Кому је држати живот нека иде да робује Фурлану. Боља поштена встрага, него срамна потрага!

Промисли јесу ли се мало уарујала на те ријечи; док један од суђа поче да го-вори тихо: — Може нам бити да не шале-мо заточника и да се те части захвалимо, ако мислате да ће нам бити боља Фурлан од дужде. Може нам бити да прекинемо погодбу и да Млечаним ративо; но погле-

шијеу Херцеговину, који је огласно под-
маршал Јовановић као заповједник ц. кр.
војске за Далмацију и Херцеговину.

Да би наши сувародници у Херцего-
вини, као и они који се можда у ишој о-
тадбини налазе, знали чега се имају кли-
пати да не би пали под строгост пријек-
та суда, ми ћемо овдје у петом укључном
званичном жаргону, у којем је тај проглас
званично обнародован, саопштити овдје све
категорије злочинаста и пријеступа, који
по тој наредби потпадају под пријект суд.

Ево тог прогласа:

Војним судовама додјељују се на и-
страживање и кажњене одијелити од гра-
ђанских особа у цијелом подручју Хер-
цеговине пошљеном злочин и преступици
и то:

Злочини. 1. Бележање. 2. Против рат-
не силе аустро-угарске монархије, т. ј. не-
повластено сузбуђење, завађање или припо-
моћ давати повреди записегауе војне
дужности, затим ухотовање или друга спо-
разумљива са непријатељем, као што и
другим чим издуби за тим, да се ц. кр. војс-
ци нанесе штета. 3. Увреде Величанства.
4. Увреде чланова превисоше куће Његов. ц.
кр. Апостоличког величанства. 5. Сметања
јавном миру. 6. Устанка. 7. Буње. 8. Јав-
нога насилја: а) силовитим чином против
од владе на расправљање јавних послова
саване скупштине, против суда или ине
јавне власти, б) силовитим чином против
законито признаних друштва, или против
скупштана које се објужавају под судје-
лавањем или надзором јавне које власти.
в) силовитим подношењем руке или поти-
бањом пријетвом против областних осо-
ба у стварима уредовима, г) силовитим
увертом у туђе невољно добро, д) злоб-
ном оштетом туђега властништва без об-
зира на величину штете, ако је тиме мо-
гла настати погубел за живот, за здравље
или тјелесну сигурност човјеку, или у ве-
ћој мјери за туђе властништво, е) злобном
оштетом или сметањем брајоа, ж) злоб-
ном оштетом јавних комуникација, з) гра-
бежом човјека; неповластим прекраћењем
особно казнене власти, к) затим глоба-
њем, и л) погубељом пријетвом. 9. Ужор-
ства. 10. Палежа. 11. Крађе без обзира на
приједност украђењу, ако је крадљивац и-
мао уз се оружје, које не бијаше дужак
носити по знању свому, или друго које о-
собној сигурности погубељом оруђе, или
ако је бијаше затечен у крађи, у истину
узорабо сиљу или погубељом пријетву
против особе које да се тиме уздржи у по-
сјеху уграђене ствари; или ако је крађа
почињена од више њих заједно, узлом у
зграду или припадајућој к истој простори-
ји, провалом или којим год другим начи-
ном почињеним отворењем затворених вра-
та зграде или којему год к истој припада-
јуће просторије. 12. Разбојства, и 13. При-
помоћ дане к једному од горе под 3, 4,
5, 8, 10, 11, и 12 наведених злочина. Пре-
ступци: 14. Против јавнога мира и реда
стрком, судјеловањем код тајних или за-
брањених друштва, и запалењем чланова
допуштених друштва, понижењем област-
вених одреда, буђења против владиних
или општинских власти или против поједи-
них органа владиних, против свједока и
вјештана; раздраживања на непријатељ-
ства против наредитих вјеројаконских
дружба, корпорација и т. д. увредом при-
знане које цркве или друштва вјеројакон-
скога; јавним понижењем уредаба жејитбе,
обитељи, властништва, или повлађивањем
незаконитих или недуредних чина, оза-
едом гробља, отварањем гробова, узењем или
зостављањем на љешинама и привојењем

на таквим предметима; разглашавањем
кривих унемирујућих гласова и пророчан-
става, протузаконитим оглашавањем, саби-
рањем, или субскрипцијом у сврху, да се
уклопе законите пошљедице кажњених чла-
на; различавања забрањенога тикосиња и
припомоћ дане к набројеним случајевима.
15. Против јавних установа и одреда, за-
ведењем чиновника или службеника сред-
ством дара на злоупотребу уредевне вла-
сти, узредом стража или инако у јавној
служби се налазећих особа, утицањем у
извршбу јавних служба; повредом патената,
наредаба, печата владиних или обини-
ских области и т. д., неповластим држа-
њем краучареке тискарне; затим 16. Сва-
ка нападња оружаном руком на војничке о-
собе. 17. Злостављање и оцакање особа ору-
жане силе, и напекон 18. Забрањени посејд
и зататање оружја и муниција.

Има се ставити пред војни пријект
суд и казнити смрћу стрјелачем свак,
који се учини кривцем злочина против војне
силе аустро-угарске монархије, сметања
јавнога мира, устанка и буње, јавнога на-
силја у случајевима а) в) д) е) ж) з) и к);
у пошљедици случају у колико је злочин
почињен против војничких особа или про-
тив јавних цивилних органа налазећим се
у вршењу уреда или службе своје, надање
уморства, разбојства, затим палежа, кано-
кон горе под 16, 17, и 18 наведених каж-
њених чина.

Надање има бити стављен пред вој-
ни пријект суд и такође бити кажњен смр-
ћу стрјелачем:

1. Тко за разбојство, починити се и-
мајуће, знаде не тресети се да исто прија-
вити или запријечити, према је то могао учи-
нити лично и неиздржав себе и родбину сво-
ју погубељом. 2. Тко познато му разбој-
нику даде или прибави заклошита или
стај. 3. Тко код себе дозвољава застаје
разбојника. 4. Тко се од разбојника даде
учитребити као гласник или ухаода. 5. Тко
прибави познато му разбојнику хране, од-
јела, оружја, муниције или других потреб-
штина. 6. Тко познатога му разбојника пред
изљеђивање области крије или навалењем
заведе у блуднику службене органе обла-
сти у изљеђивањима за разбојником. — 7.
Тко познато му разбојнику потпомогне к
бјегу или к сакриву пред прогонском га
облашћу и 8. Тко утеченому већ или затво-
реному разбојнику на који год начки при-
помогне к бјегу, или покочи запријеку к и-
повичањом ухлеђењу.

Предетеље стјакне 2, 5, 6 и 7 немају
се употребити на родитеље, деда и бабу,
жонитбелог друга, као што и на дјецу раз-
бојника, или ако је припомоћ подучена не-
предобитном силом.

Проглас на Бошњаци и Хер- цеговине.

Влада земаљска за Босну и Херцего-
вину издала је свједоци протлас на ове
Бошњаци и Херцеговце, који су због у-
станка избјегли:

„Устаннички покрет, који је у једном
крају земаље недавно био помео јавну си-
гурност и ред, угушала је ц. кр. војска.
Усташке чете, што су се биле поја-
виле у некојим котарима, раштркане су, а
да се омет не појаве, запријечено је вој-
ним заносеђањем појединих прикладних
мјеста.

Наступило је дакле врјеме, гдје се
станошћити по свуда и без запријек омет
може вратити к миру поуду: а влада ће
га при том што најзадацијне подупрати
и унапређивати.

племенитој господи мљетачкој, част и по-
клон. А по тому: — Нап лијепо брат Ка-
њош Мацедонски, довио нам од ваше ми-
лости поздраве и поруку, да вам опремимо
једног брата, који ће мјесто дужда влади
на међан јуначки. Вада готови, у колико
смо врједни, угодијте преведором владању
мљетачкому, ово шадемо истога Кањоша е
благословом и велимо: гдје је он, ту смо
ми сви. Захвали на част коју ето илн у-
чили, надамо се прво у Бога пак у нашу
стару срећу, да ћемо и тога и све друго
дужеве злотворе сатријети. Закључено на
обичној мјесту од правде, на Мучишћу у
прољеће, и заглашено вјесним печатом.

Присећо Кањош у Мљетке на Цвијети,
у најзвеште доба године. Гдје ће гдје не ће,
те он код оне тројице гдје је био кафу. Не
уисту га стража од прие уласти, него му
вигне: Не можеш амо, но ако ћеш да се
судаш, хајде код четрдесетине.

Цује се граду гла као муња да је
Фурлап логинуо. Неко прича да му је ви-
дио главу, неко опишева бој, као да је све
очима гледао, а стотина околи да чују.
Завоње звона у свијем црквиња; позитно-
рају дућане прије мрак; ударе свирале
и бубње, расвјетле град да се види као у
сред подна, а народ врн од свукуд на чо-
поре и великој цркви да Богу азвали и
завјете прилаже, тиг се град ослободио
тако страшно биједи.

У првом мраку око триста људи одје-
вени у једнакој лошњи, а за њима свијета
на гомила, са зубљима, дуплијерима и сви-
јетињима, доћу пред кућу Кањошеу и

пренесу га у алатна носала у дуждев двор,
гдје му је сву ноћ пошта и весеље трајало.
Пропитују дужд у господа о сјеки и о Фур-
лану, гледају му и обидују мач, а он до-
нио са собом прелев и малом Фурланом на
поклон дужду: — Ево ти, честити дужде,
обљежја, која сам дагао са мртва одмет-
ника. Овако ти сваки непријатељ обршио
и на мору и на суку, као што је данас с-
вај Фурлан. То Кањош изусту, а дужде
га објеручке загрла и пољуби по сред чла.

Сутра у подне пође дужде са еком
господом у св. Марка на благодарност, а
за њим непрегледни народ, као тунта. Ви-
јаше црква урешена као што била у најви-
шим светковинама. Кањошу одредилише
мјесто одвојено и завлешено според дужда,
а црква се надувила господо, и набало
једне на друго да не могу хранит.

Иза службе божје, пође дужде с Ка-
њошем о десној, с господом и вратљом у
велику одају, гдје се дужд круне и царн
примају. Свод је позлатом гзвезен, ступони
мраморни златном жвком опточени, столи
од кадио с бисерним уресом, а дуждево
престоље од слонове кости окањено лавор-
јем. Сједе дужде, ак са престола поче гово-
рити талијански. Кад врикеде, један од оне
господо преведе Кањошу ерски дуждеве
рјечи пуне меда и захвалности њему и
ошћини која га је послала. — Сад, рече
тумац, ово смо отворили благо светога
Марка, приетупи и узми колико тије воља,
и што сам заповиједан. — Приетупи Кањош;
„подевој су тја браво шкрини, кад ли
шкринја пуна удешена златињех дуката.
Погледа Кањош благо, пак се посмјехну,

Али да се узмогне опет свуда обзи-
но и усјешно прионути уз рад, од потре-
бе је, да се сви они жители у крајевима
што су уставном запремењени били, који су
своје куће и кућинта оставили, домовима
својим опет врате.

Познато је влади, да већина одсу-
тника гарнизта своја вијесеу напустила од
своје воље, већ да су које заварани и за-
ведени, које страхом и насиљем на то при-
нукани, — заборавили и повриједили сво-
ју дужности.

Овим влада Његовог ц. кр. Апо-
столског Величанства хоће да буде милос-
тивна.

Сви они, који се до 20. Маја о. г.
својеволно поврате домовима својим и
код области пријаве, биће опрштени од
других пошљедица својих чина и проћи
ће без казне, у колико им се можда не до-
каже, да су починили какав прост злочин.

Свом строгости закона постунаће се
пак против свима осталима, то јест про-
тив оних, који се до реченога дана не
врате под своје кровове, онда против оних,
о којима се докаже, да су починили
најзвеште преступе злочине, што но се казне
и у миру времену, најзвешће и нарочито
против оних, који су устаннички покрет
потчињали и на побуну завађали.

Сврајено, 22. Априла 1882.

Заповједајући генерал и поглавица
земаљске владе за Босну и

Херцеговину:

Далеи, подмаршал.*

С бојнога поља.

О бојевима у Херцеговини јав-
ља подмаршал Далеи званично од 17. А-
прила па вечер: Код Мештрове Паланке
и Вучева Брда биће још појединих уста-
ничких чета од 100 до 200 људи, којима је
међу тим бојно земљиште ограничено за-
окужењем граница. Има малх пограљчи-
них сукоба и препуцавања. Поједине пак
четице показују се још често и у срузу
очинском и у неретванској долини. Про-
тив оних устајничких чета, које се казато
тамо и амо, биле су са стране наше во-
јском вјештином заметнуте потјере. Од
13. до 14. Априла посетје Кољина и Тар-
чина одоше у потјеру пут Бјелошце, У-
молане и Зелене Њиве, гдје одјездеше
војске које бијаше отишле из Тарчина пут
Зелене њиве заметне бој на планини Бје-
лошци, који је трајао три четврти од уре.
Ту је могло бити 50 устаника. Било је
власе губитака. И на повратку близу Ра-
допога заметне се мала битка. Заповједа-
ништво у Фочи јавља, да су 14. св. м. у
Маговицама устани уграбили 360 брава и
60 возова. За овијема нареди се потња
потјера, те устаници бише растјерани а
марна опет повраћена.

И у Крајошима бије боје-
ва. О томе се јавља са званично аустро-
угарске стране ово: На сјеверној граници Дра-
гаљског поља други батаљон довачке ти-
рољске лукоњаци заметне кратку битку са
устанничима који су се онет пазова пока-
зали. Устаници бише потјерани. С наше
стране само се један доваг лако рашко.

Политички преглед.

У Аустро-Угарској базе се политич-
ки кругови скоро искључиво са одетумом
Славијенима и са питањем о даљој судби
Босне и Херцеговине које с тим у сва-
зи стоји. Ми на другом мјесту овога дј-
ста опширно разлажемо о тијем предмети-

ма. Одјде ћемо само допрјети неке гласо-
ве аустро-угарских листова о том дона-
ћају. „Фреденшлат“, као и други неки по-
лузванични листови налазе да Славија за
то одетула „што је устанак сападан, кре-
дит одобрен а он (Славија) слаб.“ Листо-
ви уставовијерни, међу овијема нарочито
„Наје ср. Пресе“ слажу се потпуно са
нештанским „Лојдом“ у томе, да Славија
само за то одетула што је хтео да избје-
гне предетеља сукоба са војничкијема кру-
говица или са апсолутном системом. То о-
пет влашка стара „Преса“ инсинуација,
која је само на то смисљена, да удари
државном министру званиције златне мо-
стове. „Преса“ дознаје, да је под него-
вом управом недовољство најјавни сто-
нен достало и на пошљетку у устанак
ишло. „Наје је требало — тако воли
„Преса“ о Славију — да буде енергичан,
он је био само тврдоглав; а гдје се тва-
ло дмичијех питања, ту је био добричива
без мјере и разлога.“ У истој смислу,
само још жешће, вричала се и „Трибуна-
о Славију. Ова о њему овако ијева: „Ако
којемо да будемо некрени, морамо при-
знати да за министром Славијем не може-
мо ниједне сузе продети. Наје ту питање
о дјелокругу заједничкијех државијех о-
нашчија, који је тако издмичан да о њему
ни збора бити не може; него ми имамо на
уму архивну управу над Босном и Херц-
еговином која је стојала у рукама г. Сла-
вија, а та је била исто тако рђава као и
ова под њимом Хошман или Швега. О-
вај потоњи истину је генерала Филипо-
вића, а за њим (за Швегом) дошао је ге-
нерални интендант зворскога азоришта.
Овај је истинско подмаршала Јовановића
из окупиранијех крајева и на пошљетку
дошао је и г. Славија да истине ч само-
га појведу Виртембергског и да њм доно-
се устанак. Бијаша његове управе своди
се на ово: Виртемберг, устанак и 30 ми-
лиона извреднијех издатака“.

Штампа у Њемачкој констатује ми-
родубиви карактер пијесе давањине ситу-
ације у Јевропи. Појета кнеза Орлова
код Басмарка и политички сабирци се пу-
та великога кнеза Владимира сматрају се
као важни аспекти, во којијема се закључ-
чати може да Русија хоће мир, а већ над
она хоће, онда од других иже ни страх
толики да ће га нарушити. Као што бер-
линском „Тасшлату“ из Петрограда пишу,
велики кнез Владимир иже могао доводно
да се вахала, као су га лијепо дочекали
у Берлину цар и царица са царском.

Као што ми телеграми из Мисира
јављају, тамо је букнуо устанак. Јужни
крајеви од Мисира, тако ипакни Судан,
побунио се. Дерев у Кордофан крајеви
који се налазе на тијем странама, у велике
су побуњени. Не она се за сад још какав
карактер има ова побуна. У нашем теле-
граму збори се о неком лажном пророку
који се тамо појавио.

И без тога ставе у Мисир није
ипако повољно. Против Јевропална влада
највише огорчење као против наметника,
и оно дубља свој параз коју у геополитич-
кијем чланцима политичким које у општину Јев-
ропална из службе. Друге стране држа-
ње суревљивих и недовољних Бедујама,
Турака и Чоркса бива на дану и дан дре-
није. Не трни се просто јевропска контро-
ла и уздетање иностранца у домаће по-
стоје измјерке, а хоће чиста народна ми-
сирска политика. Покрет овај руководи А-
раби-паша, и он је овај те највише спна
уље у ватру.

Домаће вијести.

ПЕТИЊЕ, 24. Априла.

— У четвртак 22. св. м. прослављен
је рођење а Његова Височанства наше
дубљине Кањош и в. Већ у очи тога да-
на појавише се у врлош нашој знакови
радости коју је осјећало цијело становни-
штво наше у очи тога дана: куће цети-
ње неситише се државијем и народијем
застајама и друтијема обљежјама радости
и весеља, а у вече освјетлија се варош на
све стране. Многбројни народ ходи по
улицама посматрајући искључу варош и
дјаво освјетљење. Сутра дан би држао
у од св. обитељи највише богосудење
а за тијем благодарње. Чинојејствова
је апсолуторч. г. архимандрит Митрофан
Бак са ситропидијем свенитством, а
присутствовали су Њихова Височанства
Кнез и Кватиња с осталијем високијем
члановима свијетскога владајућег дома, др-
жавни свијетници и министри, заступници
свакијех дворова, владелици Његовог Ве-
личанства Краља Милана I, г. проф. Ку-
јарић, чланови великога суда, остали ви-
ши и нижи чиновници приспореци, ученици
школа онд, са своједима вјетавијенима и
мноштво побожних народа. Ил цркви шло
се у свијетни двор на честитање. За то
пријесе набачен је „са Бштура“ 24 топов-
ски метал.

— У сриједу по подне, стигао је из
Котора, а на повратку свом из Атр-
Милана и Кујарић, професор
нај школа у Котору и историчар

ект народне експозитивне. Он је амо дошао као нарочити изасланик Његовога Величанства Краља од Србије Милана I, и имао је да преда писма, у којима Краљ Милан I јавља нашим Књази, да је Србија по одлуци народне експозитивне постоји Брандана, а он Краљ. То је г. Кујуница ухватио у четвртку прије подне уобичајеним начином. Адутант Његовога Величанства Краља г. Нико Матановић пошао је на кљасовској пошти на сједмоднег двора до велике гостинице, где је за г. Кујуница припремао етаж, и ту је примио г. Кујуница, и отишао га до двора где је Његово Величанство Краља у присуству свога министра иностраних дјела г. В. Станка Радована примио г. Кујуница, саслушао његов поздрав, примио дотична писма и одговорио му су неколико толиких ријечи. Оба говора доносимо на њезу данашњег листа. Иза тога г. Кујуница отишао је у кетијема почастима натраг у свој стан. У почасти г. Кујуница даје се данас у свијетлом двору свечан објед.

— Бурђевданак слава нашега узвишеног Господара и — јунак и састанак. Једно и друго спојило се у једну хармонију то нам је дошло на Петине дијелу киту јунака и соколова пригорских, старјех и новијех пошаника наших. Већ на сами рођендан Његово Величанства Госноје Књазине, дакле уочи Бурђевдане, оживјела је крвоток наша од славога свјетла, све по избор гостеде војвода и сестра, бригадара и командира као и друге родове оружја. На улицама видјело се сваки час, како браћа руке шире и у лица се љубе и за јунака здравље питају. На сами Бурђевдан службо је службу у ови св. обитељи високопреч. г. архимандрит Ван са мноштвом свештеницима, и присуствовали су Њихова Величанства Краља и Књазина са свијетлим нашавицима и осталим члановима високога владајућег дома, за којима остали достојанственици и чиновници пригорски и мноштво народа ишло до самог мјеста тако и са стране. Последње службе бојје шло се у свијетли двор на честитане, а за то вријеме пуцају су тонови „са Њазура“ 21 пут једно за другим. У свијетлом двору Његово Величанства Краља благоволио је редом примати честитане и са честитанима милостиво прозборити пошеку ријеч. На по дне данак је објед на вили мјеста у свијетлом двору. У главној саламањској трпезарији, где су присуствовали Њихова Величанства Краља и Књазина, објед је отпочео, по што је најприје високопреч. г. архимандрит Ван очитао прописане молитве, прејевао крсти хљеб и благословно трпезу. По што се неколико једн службача, устао је високопреч. г. архимандрит Ван и наизриче Њиховијема Величанствима као својим модели Бога Свепогледа да благослов свој испошће на свијетли владајућем дои. Приштин гости одољу се у три пута грољак „дјивјел“. За тјех је Његово Величанство Краљ изазриче својо драгом народу желећи му од Бога свако добро и напредак. Приштин се опет одозву бурним „живјел!“ Иза обједна шло се у велики салон, где је службача принава и где се Његово Величанство за неколико адријавало разговарајући се милостиво са појединијема од приштиних. За тим су гости малостало отпунити. По дијелом стародавном обичају српском нахрањена је и напојена тај дан многа сврстанија која се следи око двора.

— На Бурђевдан у вете сјига је св отишета свога шарко-руски министар-резишета на Петину, г. Јонини.

— Од ово неколико дана имамо најдешне пролетње вријеме, баш као што и прилика личине постоноу пролећа Бурђевданку. У сједне тога заели у гори и по лавдама узима све виши мах.

Телеграми „Гласа Црногорца“.

БЕРЛИН, 20. Априла. — Цар се вратио и примио Орлова.

БУКУРЕШТ, 20. Априла. — Поговара се да је први министар Браћаво мојино оставку због државне сената у питању уговора земљорадничких.

КАИРО, 20. Априла. — Војни савјет сачинио 40 ошнера на губитак службе и просвјетство у Судан. Постављено је питање о томе, да се Неманићанин обустави шивилиа листа.

ЦАРИГРАД, 20. Априла. — Први министар Санданца забачен, на његово мјесто постављен Абдураман-паша.

ЛОНДОН, 20. Априла. — Послањик Париса, Делон, Скела пуштени на слободу. Форетер водило оставку, јер не ће да носи одговорност за дјела владе која не ће да обнови закон о стези у Прској.

ЛОНДОН, 23. Априла. — На

мјесто Форстерова именован је лорд Кавендиш, брат Хартингтовог.

КАИРО, 23. Априла. — Дажни шгорек Мохад потуче други пут. Војска масирска узела варош Сенар и напустила пут пријестонице суданске. У Дарфуру и Кордовану устанак у велике.

ПЕТРОГРАД, 23. Априла. — Књаз бугарски стигао ам, примљен од цара и царице и позван на „Доручак“. Стан му је у зимњем дворцу.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Г. Арса Пајезић имао је доброту послати ми 40 ком. „Приповијетке мојој кћери“ од Буља, и толико књига „Здравље и напредак“ од Батуца, с најљепом да прве раздијелим најбољим пригорским ђацима и друге учитељским књажинцима; на чему племеником дародавцу овјем најтоплије захваљујем.

Петине, 17. Априла 1882.

Ст. Чутурило
гл. школ. надзорник.

Књижевни огласи.

19. бр. „СРПСКИХ ИЛУСТРОВАНЕХ ПОВИНА“ доноси овај садржај:

Забавна: На илустрацији. Приповијетка из српскога живота (свршетак) од С. В. П. — Из прироче: Шеста књига Лудја Анеја Сепеке, о потресу, превод Др. С. Павловаћа. — Прјеме: Заман је, од Николе Ђорђа. — Преводи: Да те нешто штим. Идила Ђорђа Ебере, превод Јов. Грчић. — Прјеме: Крај колијевке од Петра Ј. Петровића. — Умјетност: „Косовска дјевојка“, студиа од Стевана Поповића-Вацкога. — Прјеме: Љубо од Војслава. — Народно здравље: Које је храна за човека? од др. В. Натомешина. — Прјеме: Крај је, по Јовану Вајди од *. Књижевност: Књиге Љубомира П. Ненадовића, реферат С. В. П. — Једно занимљиво питање. — Српски писци: Ђорђе Ебере. — Научне новост: Зодиакална свеселост од С. М. — Астрономски дневник. — Умјетничке новост: Сликарка Тодороваћка; Косовска дјевојка, Биоградске дјевачке друштво. — Уз наше илустрације: Српчад око гуелара, Маурика и Полонеза. Смрт Димитријева. — Предлози: Мјесна статистика листова од — ан. — Књижевне билешке. Библиографија. — Слеме: Ђорђе Ебере њемачки научњак и прјесник. — Српчад око гуелара, студиа Уроша Предрћа. — Маурика и полонез, статуа вајара А. Куршала. — Смрт Димитријева, по слици М. Брамота.

„Српске Илустроване Повине“ излазе сваких 16 дана два пуна табака, а цијена им је за Аустро Угарску 4 фр. полугодично или на 3 мјесеца 2 фр., за Србију, Црну Гору и друге крајеве 12 динара полугодично, односно 6 динара на 3 мјесеца. Преплату у Србију примљује све тамошње књижевне, а у осталим крајевима умољена г. г. скупљачи, као и накнадна штампарија А. Пајеваћа у Новоме Саду.

Уредништво и наклада:

„Српских Илустрованих Повина“.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Браће Јовановића

Изашла је свеска 35.

ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ

Ђорђа Магдашевића.

16. н. (35 пара).

Добија се у свајема српским књижарама. — Преплатата на 24 свеске ф. 3.50 (7 дана) а поједина 18. н. (40 пара) и онда шаљемо ми о нашем трошку сваку свеску уредно. — Изази сваких 14 дана 1 св. — Новац молимо унапријед е пошт. упутницом.

У Цицезу.

Књижара Браће Јовановића.

Изашла је из штампе

ИСТОРИЈА СРПскога НАРОДА

од

Венџалина Калаја

превео

Гаврил. Витковић.

Венџалин Калаја, писец „Историје српскога народа“, спада међу оне ријетке стране писце, који добро познају писце и народе на близином полуострву, а на име српске земље и српски народ. Калаја је кроз проучавање све крајеве где Срби живе, и с великом је пажњом проучио све особине, мање и врлине српскога народа. По својој научкој спреми стоји Калаја на писани данашње историјске науке. Његова „Историја српскога народа“ до сад је је-

дино критички написана дјело о нашој старој историји. „Онај дан, у коме Калаја различе сјајно доба српске државе, прана је сјајна партија самога дјела. У кратким и језгровитим оценама политике српске под Неманићима, а на име под Душаном, огледа се пишчево свестрано познавање свију појединих страна народног живота, а са државничким погледом изведена је а-палнак државнога уређења и наше образованости у средњем вијеку. Важан утицај српске државе, на прастарим правним обичајима основано правосудство, што се огледа у Душановом закону; војска, финансија, народна економија, балтичке везе, одношаји друштвених редова, политичка моћ аристократије и свештенства, све је оцјењено по резултатима најновијих критичких истраживања. По томе дакле ово је за сад најбоље написана историја нашега народа а састоји се из ових пет глава: I. Стање илустро-трачког полуострва за пријеме досељених српскога народа; II. Од досељених српскога народа до оснивања краљевства; III. Династички развитак државе; IV. Сјајно доба српске државе; V. Спадање и пропаст српске државе. — Сва је књига данас, по што је проглашено краљевство, од већег значења него икада, а заслужује да је на столу славога Србина и Српкиње, који се које интересује за прошлост нашега народа под славним Неманићима, који близу дијеста година владају српском државом.

Цијена је књига једна фр. а. в. а може се добити у свајема српским књижарницама. Преплатницима (за које бијаше цијена 70 новч.) књига је већ разаслата.

Књижарница Петра Вурчића.

(2—3)

ОГЛАС.

Отац тражи сина.

Јован (Иво) Радов Вучковић (Вуковић) с Љуботиња Црногорац отпуновао је искрај потписатог његова оца из Ерце-Новога у Боки Которској за мршара на море. Он је имао тадер својих 13 година, а пошао је прије 15 година. Он је данас стар 28 година. У јадранском мору бавио се три четири године, послије на једном броду наполитанском („Трен братели“) отпуновао за Бонзаер у Америку. Десет година ево како се за њега не зна. Отац, мајка, брат и сестре желе чути је ли где живи.

Умољавају се земљаци наши у Америци, којих има на све стране и који диет овај читају, да распитају за мојега Јована, а и други листови српски, који у Америку иду, ако ће имати љубав да ми јадноме помогу наћи сина, да овај оглас макар у изводу донесу.

Петине, 4. Априла 1882.

Његов отац:

(3—3) Раде Вучковић.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Петине за Котор у недјелу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по ура у јутро; у суботу: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: предавање у 2 уре по по дне; у сриједу: предавање у 2 уре по по дне; у четвртак: предавање у 2 уре по по дне; у петак: предавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛЈЖАНЦА полази са Петине за Котор у уторник, предавање у понедељак до 4 уре по по дне.

Долази из Котора у сриједу, предавање у 3 уре по по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Петине за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињу у понедељак, сриједу и суботу, предавање до 11 ура у уторнак.

Долази с Ријеке, из Бара, с Даниловграда, из Никшића, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недјелу, предавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛЈЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињу

у сриједу, предавање у уторнак до 4 уре по по дне.

Долази у уторнак, предавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро и од 2 до 4 по по дне.

Петине, 1. Марта 1882.

Управителство

Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 24. Априла 1882.

Државни дуг у сребру	7656.
„ „ „ банкнма	7750.
Златна рента	9460.
Дозвои од 1860	33050.
Банкне акције	131.
Кредит	34650.
Лондон	12020.
Ц. кр. цекни	563.
Наполеон	954.
Државна марка	5870.

Народна привреда.

ТРИЈЕШЊЕ, 18. Априла. — Разна роба на нашем тржишту имала је ове недеље слједеће цијене:

	ОД	ДО
Восак примерски у утар, за 100 кил.	86	95
Кафа порторико	56	65
С. Доминго	40	64
Рио према врсти	37	38
Џукар аустријски	34	35
тучени	50	70
Цвијеће траве бухаче	32	45
Тамјан	7	8
Наранче скривница	7	8
Карубе пуљешке, за 100 кил.	7 50	7 75
„ левантинске	—	—
„ далматинске	—	—
Смокове Каламата	15	16
„ пуљешке	—	—
Лумуви скривница	4 50	8
Бадем или мандуле пуљ.	—	—
„ далматинске	82	88
Љешници	25	34
„ љиве	26 50	27 50
Шеница руска	11 30	11 60
„ угарска	12	12 50
„ галапа	10 75	—
Кукуруз (ружњити) руска	7 50	7 75
угарски	10	10 25
Рај	9	10
Јечам	—	—
Зоб угарска	8 50	9 50
„ арбанска	—	—
Пасуљ (фајола) према врсти робе	11	12 50
Боб	—	—
Лева	—	—
Ориж талијански	13 75	21
„ индешки (катајски)	41 50	14 25
Вуна босанска	108	115
„ морејска	118	125
„ арбанска	122	—
„ истарска	—	—
Штице ковушке јеловице-штајерске	47	90
Греде	42	69
„ буквице	10 80	11 40
Уље итал. ниже врсте	7	12
„ најбоље	50	62
„ средње врсте	—	—
„ далматинско	41	42
„ истарско	41	—
Камено уље у барилу	9 50	9 75
„ у нашетата	12 25	12 50
Коже стројене	165	185
„ сухе воловје	47	53
„ дала. вет. и бос.	80	108
јагњеће за 100 ком.	75	100
„ далматинске	60	90
„ које за 1 кил.	—	56
„ вуване слане	—	55
„ сухе	—	55
зече за 100 комата, у сребру	28	40
Бакар	35	38
Сарделе 1 барво	15	25
Ветриол модри за 100 кил.	26	27
„ зелени	—	—
Масло	70	100
Лој далматински	41 50	43
Сало	70 50	—
Маст (сало растопљено)	—	—
Сланна	76	—
Ракија етолитар (100 литара)	—	—
Галвињи истарски за 100 кил.	25	26
Руј	9	—
„ истарски	8 50	—
„ далматински	7 50	8
Литије од лаворике	14	14 25
Винске стротине (Grapa)	—	—
„ слох	25	50
Мед	24	31
Лумбер (јабучине од лаворике)	11	11 50
Пакал барво од 100 килогр.	—	—
Џуње (штраце) за 100 кил.	2	18
Катрам далматински	14	16
Сумпор у праху	7 50	8 50